

VU Research Portal

Case note: Beroepscommissie RSJ 12/2292/GA (Intrekking beklag)

Meijer, S.

2014

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Meijer, S., (2014). *Case note: Beroepscommissie RSJ 12/2292/GA (Intrekking beklag)*, No. 19, Nov 22, 2012. (Sancties; Vol. 2013, No. 5).

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Sancties. Tijdschrift over straffen en maatregelen, Rechtspraak

Vindplaats:	Sancties 2013/41	Bijgewerkt tot:	25-09-2013
Auteur:	-		

Rechtspraak

19. Intrekking beklag mogelijk als bewust afstand wordt gedaan van verdere behandeling. Na invrijheidstelling kan hiervan uit worden gegaan als klager niet reageert op een vraag van de beklagcommissie hieromtrent. In het onderhavige geval is echter sprake van omstandigheden die maken dat niet van een geldige intrekking kan worden gesproken.

(Beroepscommissie 22 november 2012, nr. 12/2292/GA; Vegter, Rutten, Fiselier en Kokee, secr.)

(Post alia)

De inhoud van het beklag en de uitspraak van de beklagcommissie

Het beklag ziet op een groot aantal klachten (onderdeel a. tot en met w.).

De beklagcommissie heeft klager niet-ontvankelijk verklaard in zijn beklag.

De standpunten van de klager en de directeur

Door en namens klager is het tegenover de beklagcommissie ingenomen standpunt in beroep als volgt toegelicht. De beklagcommissie heeft ten onrechte het beklag van klager als ingetrokken beschouwd. Het verzoek van de beklagcommissie aan klager om aan te geven of hij de klachten wenst te handhaven heeft geen wettelijk grondslag. Het uitblijven van een reactie hierop kan geen grond zijn voor een niet-ontvankelijkverklaring. Klager heeft overigens per brief van 12 juli 2011 de beklagcommissie bericht dat hij de klachten wenst te handhaven. Klager heeft bovendien geen debet aan het grote tijdsverloop van de behandeling van zijn beklag door de beklagcommissie.

Klager is door de medewerkers van de inrichting stelselmatig benadeeld. Klager is een bekende Nederlander en moslim en is door het personeel getreiterd. Klager acht het van essentieel belang dat zijn klachten worden behandeld, vanwege de vrijheid van godsdienst die in het geding is. Ten aanzien van onderdeel m. van het beklag heeft de beklagcommissie op 27 april 2012 uitspraak gedaan. Deze uitspraak is op 19 juni 2012 verzonden. Klager heeft deze uitspraak nimmer ontvangen. Klager verwijst bovendien naar zijn brief van 7 juni 2011 waarin hij twee PIW'ers heeft verzocht om teruggave van de in beslag genomen goederen. Van een overschrijding van de termijn voor het indienen van beklag is dan ook geen sprake. Merkwaardig genoeg is deze klacht op 21 juni 2012 voor de tweede maal door de beklagcommissie behandeld. Klager vraagt een vergoeding voor de door hem gemaakte onkosten, waaronder de kosten voor rechtsbijstand.

De directeur heeft zijn standpunt, zoals ingenomen tegenover de beklagcommissie, in beroep niet toegelicht.

De beoordeling

Hoewel de wet de intrekking van het beklag niet regelt, is een intrekking van het beklag wel mogelijk. Vereist is dan dat (namens) klager bewust afstand van de verdere behandeling van het beklag heeft (is) gedaan. In het algemeen kan daarvan wel worden uitgegaan indien na invrijheidstelling van een klager niet wordt gereageerd op de schriftelijke vraag namens de beklagcommissie of prijs wordt gesteld op verdere behandeling van het beklag. Hier zijn echter omstandigheden die er toe leiden dat van een geldige intrekking van het beklag niet kan worden gesproken. Nadat op het verzoek van 6 juli 2011 om kenbaar te maken of op behandeling na invrijheidstelling d.d. 30 juni 2011 prijs wordt gesteld geen antwoord was ontvangen, heeft de beklagcommissie desondanks aanleiding gezien het beklag ter zitting van 21 juni 2012 te behandelen. Naar de beroepscommissie begrijpt heeft klager tijdens die zitting te kennen gegeven dat zijn klaagschriften niet als ingetrokken dienden te worden beschouwd. Intussen had klager op 13 februari 2012 geïnformeerd naar de stand van zaken van het beklag. Het enkele feit dat tussen het verzoek namens de beklagcommissie van 6 juli 2011 en klagers contact met de beklagcommissie van 13 februari 2012 meer dan acht maanden zijn verlopen, terwijl klager de

mogelijkheid had over het beklag met zijn raadvrouw te overleggen, is onvoldoende om aan te nemen dat het beklag is ingetrokken. Mitsdien is het beroep gegrond en zal de uitspraak van de beklagcommissie worden vernietigd. Met toepassing van artikel 71, derde lid, van de Pbw zal de beroepscommissie doen hetgeen de beklagcommissie had behoren te doen.

De directeur stelt in zijn verweerschrift van 11 mei 2012 dat hij de onderliggende stukken niet kan opsturen, omdat het penitentiair dossier van klager is verzonden naar het centraal archief. Tevens stelt de directeur dat het navragen bij het personeel over gebeurtenissen die zich in juni 2011 hebben afgespeeld niet opportuun is, nu zij zich dit veelal niet meer kunnen herinneren. Hoewel de beroepscommissie zich dit laatste kan voorstellen, kan de lange duur van de behandeling van het beklag door de beklagcommissie klager niet worden tegengeworpen. Bovendien moet worden aangenomen dat het penitentiair dossier opheldering kan verschaffen over de vraag op grond waarvan klager in afzondering is geplaatst, waarbij de beroepscommissie aanneemt dat het opvragen van het penitentiair dossier feitelijk niet onmogelijk is. Op grond van art 37 van de Penitentiaire maatregel bevat het penitentiair dossier informatie over de gedetineerde waaronder kopieën van strafrapporten en meldingen van bijzondere voorvallen en interne meldingen.

Gelet hierop stelt de beroepscommissie vast dat de directeur omtrent de door klager aangevoerde klachten geen inhoudelijk verweer voert. Dit betekent dat de door klager aangevoerde klachten gegrond moeten worden verklaard, behalve ten aanzien van klachtonderdeel b. In het beroepschrift merkt klager hierover op dat hij is getreiterd door het personeel. Indien al juist, betreft de bejegening van klager door het personeel van de inrichting geen beslissing van de directeur zoals bedoeld in artikel 60 van de Pbw waartegen beklag openstaat. Klager dient derhalve niet-ontvankelijk te worden verklaard in dit onderdeel van zijn beklag.

De beroepscommissie acht een tegemoetkoming voor de onderdelen waarop het beklag gegrond zal worden verklaard aangewezen en stelt deze vast op € 50,=. De beroepscommissie merkt hierbij op dat deze tegemoetkoming is bedoeld voor het door klager geleden ongemak en niet voor de door hem geleden schade en gemaakte onkosten. De Pbw voorziet niet in de mogelijkheid van vergoeding van de kosten voor rechtsbijstand.

De uitspraak

De beroepscommissie verklaart het beroep gegrond, vernietigt de uitspraak van de beklagcommissie en verklaart klager niet-ontvankelijk voor wat betreft het beklag over de bejegening door personeelsleden.

NOOT

1. Gedetineerden hebben het recht om zich te beklagen over hen betreffende door of namens de directeur van de inrichting genomen beslissingen (art. 60 lid 1 Pbw). Het komt evenwel voor dat een gedetineerde na het instellen van een klacht geen behoefte heeft aan de verdere behandeling daarvan. De gedetineerde kan bijvoorbeeld inmiddels in vrijheid zijn gesteld of het geschil kan in onderling overleg met de directeur van de inrichting zijn opgelost. Aan de orde is de vraag wanneer een beklagcommissie ervan uit mag gaan dat een klager geen behoefte meer heeft aan de verdere behandeling van zijn klacht.
2. Hoewel de wet de intrekking van een beklag niet regelt, is een intrekking van het beklag wel mogelijk. Vereist is dan, zo neemt de beroepscommissie in de onderhavige zaak als uitgangspunt, dat (namens) klager bewust afstand van de verdere behandeling heeft (is) gedaan. In het algemeen kan er bovendien van worden uitgegaan dat afstand is gedaan van verdere behandeling indien na invrijheidstelling van een klager niet wordt gereageerd op de schriftelijke vraag namens de beklagcommissie of prijs wordt gesteld op verdere behandeling van het beklag. In de onderhavige zaak zijn volgens de beroepscommissie echter omstandigheden aanwezig die ertoe leiden dat van een geldige intrekking van het beklag niet kan worden gesproken.
3. Die omstandigheden zijn in de onderhavige zaak als volgt. Namens klager is beklag ingediend met betrekking tot een groot aantal punten (zie punt a. tot en met w. in de beschikking). Nadat klager op 30 juni 2011 in vrijheid was gesteld, heeft de beklagcommissie op 6 juli 2011 aan klager verzocht kenbaar te maken of behandeling van het beklag op prijs wordt gesteld. Op dat verzoek is geen antwoord ontvangen. Klager stelt zelf overigens dat hij op 12 juli 2011 per brief de beklagcommissie heeft bericht dat hij de klachten wil handhaven. Klager heeft vervolgens op 13 februari 2012 – derhalve ruim acht maanden na het verzoek van de beklagcommissie – geïnformeerd naar de stand van zaken van het beklag. Dat er maar liefst acht

maanden zijn verlopen tussen het verzoek namens de beklagcommissie van 6 juli 2012 en klagers contact met de beklagcommissie van 13 februari 2012, terwijl klager de mogelijkheid had over het beklag met zijn raadvrouw te overleggen, is volgens de beroepscommissie onvoldoende om aan te nemen dat het beklag is ingetrokken. Dit is op zichzelf genomen een wat opmerkelijke overweging. Om te kunnen aannemen dat een beklag is ingetrokken, is kennelijk meer vereist. Waaruit dat meerdere moet bestaan, is echter niet duidelijk.

Het contact van klager met de beklagcommissie heeft er vermoedelijk toe geleid dat de beklagcommissie aanleiding heeft gezien het beklag ter zitting van 21 juni 2012 (alsnog) te behandelen. Klager heeft tijdens die zitting te kennen gegeven dat zijn klaagschriften niet als ingetrokken dienen te worden beschouwd. De beklagcommissie heeft klager niet-ontvankelijk verklaard in zijn beklag. Deze beslissing lijkt er op te duiden dat de beklagcommissie het beklag alsnog als ingetrokken beschouwt. In de regel zal een intrekking van het beroep of beklag namelijk dienen te leiden tot niet-ontvankelijkverklaring van klager in zijn beroep of beklag (vgl. BC 18 februari 2013, 12/3386/GA).

4. De wet kent niet de mogelijkheid van intrekking van het beklag, zo wordt door en namens klager terecht opgemerkt. Desondanks is intrekking van een beklag wel mogelijk, zolang klager maar bewust afstand heeft gedaan van de behandeling. In het algemeen kan er van worden uitgegaan dat daarvan sprake is indien na invrijheidstelling van een klager niet wordt gereageerd op de schriftelijke vraag namens de beklagcommissie of prijs wordt gesteld op verdere behandeling van het beklag. Met deze uitspraak lijkt de beroepscommissie evenwel te benadrukken dat niet te snel mag worden aangenomen dat klager afstand heeft gedaan van de verdere behandeling van zijn beklag. Dat uitgangspunt lijkt mij, gelet op de toch al geringe rechtspositie van de gedetineerde, terecht. Het klachtrecht is namelijk van wezenlijk belang voor de gedetineerde die zich met klachten over beslissingen door of namens de directeur slechts tot de beklagcommissie kan wenden. Ondertussen blijft het de vraag hoe beklagcommissies dienen te handelen indien zij geen reactie van klager ontvangen na zijn invrijheidstelling. Een praktische oplossing is dat wordt gewerkt met een zogenaamd 'formulier intrekking beklag' om zo de gewenste duidelijkheid te krijgen. Op dat formulier kan de klager schriftelijk aangeven dat hij een door hem ingestelde klacht wil intrekken. Het wordt daardoor al een stuk eenvoudiger om vast te stellen of klager bewust afstand heeft gedaan van de verdere behandeling van zijn klacht. Het verdient de voorkeur om dit formulier aan de klager te doen toekomen nog voordat hij in vrijheid wordt gesteld. Wellicht is het zelfs mogelijk om bij de invrijheidstelling te controleren of er nog klachten aanhangig zijn bij de beklagcommissie en op dat moment na te gaan of klager zijn klachten al dan niet wenst te handhaven. Na de invrijheidstelling kan het namelijk lastig zijn om de klager te bereiken. Mocht de klager evenwel al in vrijheid zijn gesteld en blijkt later dat hij toch prijs stelt op de behandeling van zijn klacht, dan ligt het gelet op het belang van het klachtrecht voor de klager in de rede dat de beklagcommissie niet al te zuinig omgaat met het (alsnog) in behandeling nemen van de klacht.

Sonja Meijer

20. Disciplinaire straf van opsluiting en deelname aan gemeenschappelijke godsdienstbeoefening.

(Beroepscommissie 15 februari 2013, nr. 12/3794/GA; Vegter, Pattijn, Schudel en Maes, secr.)

(Post alia)

De inhoud van het beklag en de uitspraak van de beklagcommissie

Het beklag betreft het tijdens de tenuitvoerlegging van een disciplinaire straf van opsluiting niet deel mogen nemen aan de gemeenschappelijke gebedsdienst.

De beklagcommissie heeft het beklag gegrond verklaard op de gronden als in de aangehechte uitspraak weergegeven en aan klager een tegemoetkoming toegekend van € 10,=.

De standpunten van de directeur en klager

De directeur heeft in beroep zijn tegenover de beklagcommissie ingenomen standpunt als volgt toegelicht.

De beklagcommissie stelt in de uitspraak dat er een individuele afweging plaats had moeten vinden. De directeur stelt zich op het standpunt dat de gebedsdienst een gemeenschappelijke activiteit is, waarvan gedetineerden die een disciplinaire straf ondergaan in beginsel zijn uitgesloten. De directeur is van mening dat er daarom geen sprake is van een maatregel om klager uit te sluiten. Uiteraard heeft de directeur de

mogelijkheid om bij uitzondering een gedetineerde toe te staan deel te nemen aan een dergelijke gemeenschappelijke activiteit maar dat hoeft niet. Klager gaf tijdens zijn opsluiting aan dat hij naar de gebedsdienst wilde. Klager is vervolgens wel op lijst voor de gebedsdienst geplaatst maar hem is direct te kennen gegeven dat hij daarvan was uitgesloten. Uit nader onderzoek bleek overigens dat klager geen geregeld bezoeker van de gebedsdiensten was. Klager heeft de mogelijkheid gehad om te spreken met de imam. Hij heeft daar geen gebruik van gemaakt. Toen de imam op de afdeling was had hij zijn belangstelling voor een dergelijk gesprek kunnen laten blijken. Namens klager is in beroep het tegenover de beklagcommissie ingenomen standpunt als volgt toegelicht.

De directeur heeft een punt als hij aanvoert dat artikel 55 van de Pbw deelname aan gemeenschappelijke activiteiten bij de tenuitvoerlegging in beginsel uitsluit. Artikel 22 van de Pbw geeft de directeur evenwel de mogelijkheid om daarvan af te wijken. Naar het oordeel van de raadsman is er sprake van een niet geoorloofde inbreuk op de in artikel 9 EVRM vervatte vrijheid van godsdienst. Er had bij klager een concrete belangenafweging plaats moeten vinden, een categorische uitsluiting is volgens klager onjuist.

De beoordeling

Artikel 55, eerste lid, van de Pbw luidt –voor zover hier van belang–:

1. De gedetineerde aan wie een disciplinaire straf van opsluiting, bedoeld in artikel 51, eerste lid onder a, is opgelegd is uitgesloten van het deelnemen aan activiteiten, voor zover de directeur niet anders bepaalt en behoudens het dagelijks verblijf in de buitenlucht (...)

De gezamenlijke gebedsdienst is een activiteit als bedoeld in artikel 55, eerste lid, van de Pbw. Klager heeft aan de directeur verzocht om –in afwijking van die hiervoor genoemde algemene regel– de gezamenlijke gebedsdienst te mogen bezoeken. De directeur heeft daarvoor geen toestemming gegeven. Anders dan de beklagcommissie kennelijk van oordeel is, ligt naar het oordeel van de beroepscommissie in de wettelijke regeling besloten dat degene die een disciplinaire straf van opsluiting als boven bedoeld ondergaat, is uitgesloten van deelname aan de gemeenschappelijke godsdienstbeoefening. Op die hoofdregel kan de directeur al dan niet op verzoek van een gedetineerde een uitzondering maken. Voor een nadere opgave van bijzondere redenen in het geval geen uitzondering wordt gemaakt, is slechts aanleiding indien de grond waarop het verzoek om de uitzondering te maken rust daartoe noopt. In het onderhavige geval heeft klager geen bijzondere redenen aan zijn verzoek ten grondslag gelegd.

Voor zover is aangevoerd dat klagers recht op vrijheid van godsdienst zou zijn geschonden, volgt de beroepscommissie deze stelling niet. De omstandigheid dat klager geen deel kon nemen aan de gezamenlijke gebedsdienst laat onverlet dat voor klager toen de mogelijkheid open stond voor een gesprek met de imam. Voor zover overigens al sprake zou zijn van een inbreuk op de vrijheid van godsdienst, geldt dat de inbreuk is voorzien in artikel 55 van de Pbw.

Het beroep van de directeur zal gegrond worden verklaard, de uitspraak van de beklagcommissie zal worden vernietigd en het beklag zal alsnog ongegrond worden verklaard.

De uitspraak

De beroepscommissie verklaart het beroep gegrond, vernietigt de uitspraak van de beklagcommissie en verklaart het beklag alsnog ongegrond.

NOOT

1. Het recht op vrijheid, geweten en godsdienst ligt verankerd in artikel 9 EVRM. Dit recht geldt voor eenieder en dus ook voor degene die van zijn vrijheid beroofd is. In artikel 29 European Prison Rules is specifiek voor de gedetineerde bepaald dat zijn 'freedom of thought, conscience and religion shall be respected.' Op nationaal niveau ligt in artikel 41, eerste lid, Penitentiare beginselenwet (hierna: Pbw) het recht van de gedetineerde op het belijden en beleven van zijn godsdienst en levensovertuiging verankerd. Op basis van het tweede lid van ditzelfde artikel wordt de directeur opgedragen te zorgen voor voldoende geestelijke verzorging die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de gedetineerde. Aan het recht op het belijden en beleven van zijn godsdienst kan in detentie op verschillende manieren gestalte gegeven worden. Artikel 41, derde lid, Pbw bepaalt dat de gedetineerde in de gelegenheid gesteld moet worden a) persoonlijk contact te onderhouden met de geestelijk verzorger van de godsdienst of

- levensovertuiging van zijn keuze die aan de inrichting verbonden is, b) contact te onderhouden met andere dan de onder a genoemde geestelijke verzorgers volgens artikel 39 en c) in de inrichting te houden godsdienstige of levensbeschouwelijke bijeenkomsten van zijn keuze bij te wonen. Op basis van artikel 41 Pbw heeft de gedetineerde aldus het recht zijn godsdienst of levensovertuiging, individueel of in gemeenschap met anderen, vrij te belijden en te beleven.
2. In onderhavige zaak ligt de vraag voor op welke wijze gestalte gegeven dient te worden aan het recht op het belijden en beleven van zijn godsdienst van de gedetineerde die een disciplinaire straf van opsluiting ondergaat. Op basis van het tweede lid van artikel 9 EVRM kan het aldaar geformuleerde recht worden beperkt indien bij wet voorzien, wanneer noodzakelijk in het belang van de openbare veiligheid, voor de bescherming van de openbare orde, gezondheid of goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. Een wettelijke beperking op het recht van de gedetineerde op het belijden en beleven van zijn godsdienst en levensovertuiging op nationaal niveau is te vinden in artikel 55, eerste lid, Pbw. Op basis van dit artikel worden personen die de disciplinaire straf van opsluiting ondergaan, uitgesloten van het deelnemen aan activiteiten, voor zover de directeur niet anders bepaalt en behoudens het dagelijks verblijf in de buitenlucht (luchten is een absoluut recht). Dit geldt evenzo voor de gedetineerde die in afzondering verblijft op grond van een ordemaatregel op basis van artikel 24, tweede lid, Pbw. Het bijwonen van een gebedsdienst kan worden aangemerkt als een activiteit in de zin van dit artikel, zo bepaalde de beroepscommissie eerder in BC 14 juni 2012, 12/0420/GA. Als algemene regel geldt dus dat een gedetineerde die de disciplinaire straf van opsluiting ondergaat, uitgesloten is van het bijwonen van gezamenlijke gebedsdiensten.
 3. Op deze algemene regel kan echter een uitzondering worden gemaakt door de directeur, aldus artikel 55, eerste lid, Pbw, en in gelijke zin artikel 22 Regeling straf- en afzonderingscel penitentiaire inrichtingen (hierna: de regeling). Volgens de beroepscommissie in de onderhavige zaak kan de directeur 'al dan niet op verzoek van de gedetineerde' een dergelijke uitzondering maken. Met deze woorden wordt tot uitdrukking gebracht dat de directeur niet alleen op verzoek van de gedetineerde kan besluiten dat het de gedetineerde toegestaan is gezamenlijke gebedsdiensten bij te wonen, maar dat de directeur hiertoe ook uit eigen beweging kan besluiten. Het is de taak van de directeur om serieuze verzoeken van dergelijke aard zorgvuldig te behandelen. In het licht van het beginsel van minimale beperkingen, zoals vastgelegd in artikel 15, vierde lid, Grondwet en artikel 2, vierde lid, Pbw zal de directeur een afgezonderde gedetineerde zoveel mogelijk in staat moeten stellen gemeenschappelijke godsdienstbeoefening bij te wonen. Dit is ook in lijn met hetgeen gesteld in artikel 8 regeling, waarin bepaald is dat de directeur dient te waarborgen dat de gedetineerde tijdens de tenuitvoerlegging van een disciplinaire straf in een strafcel of de tenuitvoerlegging van afzondering in een afzonderingscel 'het nodige contact' met ambtenaren en medewerkers van de inrichting heeft. Kelk concludeert dan ook dat het uitsluitend het gedrag van de gedetineerde, bijvoorbeeld obstinaat gedrag, de grond mag zijn waarop de gedetineerde kerkbezoek tijdens het verblijf in een strafcel mag worden ontzegd (C. Kelk, *Nederlands detentierecht*, Deventer: Kluwer 2008, p. 298). Die lijn lijkt door het formuleren van de hoofdregel 'niet bijwonen, tenzij' door de beroepscommissie inmiddels te zijn verlaten.
 4. Bij afwijzing van het verzoek tot het bijwonen van een gezamenlijke gebedsdienst geeft de beroepscommissie in onderhavige zaak aan dat de directeur geen nadere opgave van bijzondere redenen hoeft te geven. Slechts wanneer de grond waarop het verzoek om de uitzondering te maken rust, daartoe noopt, is dit anders. Reeds in BC 14 juni 2012, 12/0420/GA, en herhaald in onderhavige zaak, stelde de beroepscommissie dat het de afgezonderde gedetineerde wel is toegestaan om individueel zijn godsdienst te belijden door onder meer tijdens de afzondering contact te hebben met de betreffende geestelijk verzorger. Om te zorgen dat dit een reëel alternatief is, dient de gedetineerde, met name na afwijzing van zijn verzoek tot het bijwonen van een gezamenlijke gebedsdienst, nadrukkelijk te worden gewezen op deze mogelijkheid.

Pauline Jacobs